

SNELADVIES 07-2019

Betreft:

Voorstel tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten en beoordeling van de maatregelen betreffende de voorwaarden voor herbevolking van de varkenshouderijen in het met Afrikaanse varkenspest geïnfecteerde gebied, en betreffende het vervoer en de verzameling van varkens

(SciCom nr. 2019/06)

Wetenschappelijk advies goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité op 26 april 2019.

Sleutelwoorden: Afrikaanse varkenspest, varken, controle, preventie, bioveiligheid, introductie, koninklijk besluit, aangifteplichtige ziekten

Key terms: African swine fever, swine, control, prevention, biosecurity, introduction, royal decree, notifiable diseases

Inhoud

Samenvatting	3
Summary	5
1. Referentietermen	7
1.1. Vraag	7
1.2. Wettelijke bepalingen	7
1.3. Methode	8
1.4. Definities	8
2. Context	9
2.1. Situatie in de wilde fauna	10
2.2. Situatie in de Belgische sector van gedomesticeerde varkens	12
2.3. Koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten	13
2.4. Ministerieel besluit van 26 september 2018 houdende dringende maatregelen betreffende de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest	14
3. Beoordeling van het voorstel van koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten	15
3.1. Algemene opmerkingen	15
3.2. Specifieke opmerkingen	17
4. Evaluatie van de maatregelen betreffende de voorwaarden voor de herbevolking van varkensbedrijven in het door Afrikaanse varkenspest besmette gebied	21
4.1. Context van de door de autoriteiten voorgestelde maatregelen	21
4.2. Beoordeling van het Wetenschappelijk Comité	22
5. Evaluatie van de versoepeling van de maatregelen betreffende de verzameling en het transport van varkens naar aanleiding van de insleep van Afrikaanse varkenspest bij de wilde dieren in België	22
5.1. Context van de versoepelingsmaatregelen met betrekking tot transport	22
5.2. Evaluatie door het Wetenschappelijk Comité	23
6. Conclusies	24
7. Aanbevelingen	25
Referenties	27
Leden van het Wetenschappelijk Comité	28
Belangenconflict	28
Dankbetuiging	28
Samenstelling van de werkgroep	29
Wettelijk kader	29
Disclaimer	29

Samenvatting

Vraag

Ingevolge de introductie van het Afrikaanse varkenspestvirus (AVP) in de wilde fauna (everzwijnen) van de provincie Luxemburg en de geografische verspreiding ervan, moeten er maatregelen worden getroffen om de bioveiligheid van de Belgische varkenshouderijen te verifiëren, te behouden of te verbeteren. In die context wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd om een sneladvies te formuleren over:

1. het ontwerp van koninklijk besluit (KB) tot wijziging van het KB van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten;
2. de opportuniteit van een verbod op de herbevolking van varkensbedrijven die leeg gekomen zijn zonder afslachtingsbevel in gebieden besmet met Afrikaanse varkenspest;
3. het opheffen van het verbod op het verzamelen van slachtvarkens en het verbod op het afladen van fokgelten die zich op éénzelfde voertuig bevinden op verschillende varkensbedrijven (d.w.z. de versoepeling van de maatregelen waartoe besloten is in het ministerieel besluit van 26 september 2018 houdende dringende maatregelen betreffende de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest, meer bepaald deze maatregelen waarbij het vervoer en de verzameling van varkens beperkt wordt).

Methode

Het sneladvies baseert zich op expert opinie en gegevens uit de wetenschappelijke literatuur.

Conclusies en aanbevelingen

Het Wetenschappelijk Comité erkent dat de voorgestelde wijzigingen betreffende het KB van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten een noodzakelijk antwoord vormen op de evolutie van de epidemiologische situatie van AVP in de Belgische wilde fauna. Dit moet echter versterkt of iets meer verduidelijkt worden m.b.t. een aantal cruciale punten.

Verschillende voorgestelde beschermende maatregelen zijn zeer weinig wetenschappelijk gefundeerd (zoals de duurtijd van 72u) of zijn slechts beperkt doeltreffend, of verhogen zelfs het risico op contaminatie indien ze verkeerd aangewend worden (vb. voetbaden). Voor het Wetenschappelijk Comité zijn de voornaamste externe bioveiligheidsmaatregelen bedoeld om het risico op de introductie van epidemische ziekten te verlagen:

- het wassen van de handen van iedere persoon (exploitant, dierenarts, andere occasionele bezoeker) die het bedrijf binnenkomt;
- het reinigen en ontsmetten van alle materiaal (laarzen, gereedschap, enz.) dat het bedrijf binnenkomt;
- het gebruik van kledij en laarzen (deze moeten noodzakelijkerwijs gereinigd en daarna ontsmet worden) of overschoenen ter beschikking gesteld door het bedrijf.
- het verbod op introductie van elk object op een varkensbedrijf dat werd gebruikt op een ander bedrijf of in een risicozone en dat niet kon worden gereinigd en gedesinfecteerd (palet, transpalet, afvoerleidingen van mest, voederleidingen gebruikt door voederleverancier, enz.);
- de aandacht voor de herkomst van diervoeders, drinkwater of strooisel voor de dieren.

Het Wetenschappelijk Comité vestigt de aandacht op het feit dat sommige bedrijven bijzonder risicovol zullen blijven voor de introductie van epidemische ziekten, ondanks dit koninklijk besluit, meer bepaald:

- kinderboerderijen omwille van het veelvuldige contact dat in deze bedrijven plaatsvindt met personen die niet vertrouwd zijn met bioveiligheid noch met de uitdagingen van epidemische varkensziekten;
- bedrijven in open lucht of bedrijven waar de varkens toegang hebben tot een buitenbeloop omdat dit soort bedrijfsvoering bijzonder risicovol is voor rechtstreekse contacten met everzwijnen in het wild;
- niet-commerciële bedrijven, omdat zij afwijkingen verkrijgen betreffende de benodigde infrastructuur op het vlak van de bioveiligheid.

Het Wetenschappelijk Comité dringt aan op een aantal minimale kwalitatieve elementen voor het “model van risicobeoordeling” (het Wetenschappelijk Comité verkiest de term “model van beoordeling van de bioveiligheid”), waarvan sprake in het KB.

De maatregel voor totale ruiming van de varkenshouderijen gelegen in het gebied dat initieel geïnfecteerd was, kon tijdelijk het risico m.b.t. de introductie van het AVP-virus in de varkenshouderijen beperken. Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat het een proportionele maatregel is om ruiming of herbevolking voorwaardelijk te maken in functie van het resultaat van de bioveiligheidsbeoordeling van een landbouwbedrijf in een risicogebied voor AVP in het scenario van een geografische verspreiding van AVP bij wilde dieren of de aanwezigheid van de ziekte in endemische toestand.

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de maatregel betreffende de versoepeling van de voorwaarden voor het vervoer van varkens van die aard is dat het risico op meerdere verschillende geografische introducties toeneemt indien varkens tijdens verzamelingen in contact komen met varkens die kunnen besmet zijn door AVP. Deze versoepeling is voor het Wetenschappelijk Comité derhalve niet opportuun. Daarentegen is het Comité van oordeel dat het gebruik van verzamelcentra (erkende klasse 2 verzamelcentra) alvorens varkens rechtstreeks naar het slachthuis te voeren het risico op verspreiding van AVP niet doet toenemen, op voorwaarde dat alle varkens die op eenzelfde vervoersmiddel worden geladen als enige bestemming hetzelfde verzamelcentrum hebben en dat de laadplaats van de varkens zo georganiseerd is dat elk type contact met de op het bedrijf resterende varkens wordt vermeden.

Het Wetenschappelijk Comité formuleert verschillende aanbevelingen met betrekking tot:

- de algemene en voornamelijk externe bioveiligheid van varkenshouderijen;
- het concept en de parametrisatie van het formulier dat wordt gebruikt voor de beoordelingen van de bioveiligheid (aanbeveling om dit te baseren op een speciaal advies van het Wetenschappelijk Comité);
- de opleiding van dierenartsen op het terrein met betrekking tot de bioveiligheid in ruime betekenis en het gebruik van formulieren;
- het opstellen door de overheid van instructies betreffende de begeleiding bij het uitvoeren van actieplannen.

Summary

A draft royal decree amending the royal decree of 18 June 2014 related to measures for the prevention of notifiable swine diseases and evaluation of measures related to the conditions for repopulation of pig holdings in areas infected with African swine fever and related to transport and gathering of pigs

Terms of reference

Following the introduction of African swine fever (ASF) virus in the wild fauna (wild boars) of the province of Luxembourg and its geographical dispersion, measures must be taken to verify, maintain or improve the biosecurity of Belgian pig holdings. In this context, the Scientific Committee is requested to provide a rapid advice on:

1. the draft royal decree amending the royal decree of 18 June 2014 on measures for the prevention of notifiable swine diseases;
2. the opportunity of a ban on the repopulation of pig holdings having become empty without stamping out order in areas infected with African swine fever;
3. the lifting of a ban on the gathering of slaughter pigs and the banning of unloading gilts on the same vehicle, in different pig holdings, (namely the relaxing of measures decided in the ministerial decree of 26 September 2018 on emergency measures concerning the control of African swine fever, mainly those limiting the transport and gathering of pigs).

Methods

The rapid opinion is based on expert opinion and data from the scientific literature.

Conclusions and recommendation

The Scientific Committee recognizes that the proposed amendments to the royal decree of 18 June 2014 related to measures to prevent notifiable swine diseases are a necessary response to the evolution of the epidemiological situation of ASF in Belgian wildlife. However, certain crucial points remains to be reinforced or better explained.

Some of the proposed prevention measures have very little scientific basis (such as the 72-hour withdrawal period) or have only limited effectiveness, or even increase the risk of contamination if they are incorrectly used (e.g. footbaths). For the Scientific Committee, some of the key external biosecurity measures are meant to reduce the risk of introduction of epidemic diseases:

- hands washing by any person (operator, veterinarian, other occasional visitor) who enters the farm;
- cleaning and disinfection of all types of equipment (boots, tools, etc.) entering the holding;
- the use of clothing and boots (which are necessarily cleaned and then disinfected) or overboots provided by the farm;
- the prohibition of introduction into the farm of any object that has been used in another herd or in a risk area and that cannot be cleaned and disinfected (pallet, pallet truck, liquid manure pipes, pipes for the delivery of the food, etc.);
- to pay attention to the origin of the feed, the drinking water and bedding for the animals.

The Scientific Committee draws the attention to the fact that some farms will remain particularly at risk for the introduction of epidemic diseases despite this royal decree, in particular:

- recreative/pedagogical farms because of the frequent contacts in this type of holdings between pigs and different people unfamiliar with biosecurity neither with challenges associated to porcine epidemic diseases;
- open-air holdings or holdings with an open air-access because this type of exploitation is particularly at risk for direct contact with wild boars;
- non-commercial farms because they receive derogations regarding the infrastructure to be implemented in terms of biosecurity.

The Scientific Committee emphasized some of the minimal qualitative elements for the 'risk assessment form' (the Scientific Committee prefers the terms 'biosecurity assessment form') which is mentioned in the royal decree.

The stamping out of the pig holdings located in the initially infected area allowed temporarily to decrease the risk associated with the introduction of ASF virus in pig holdings. However, the Scientific Committee is of the opinion that it is proportionate to let both stamping out or repopulation depend upon the result of the biosafety assessment of a holding in the ASF risk zone in the scenario of geographical spread of ASF in wildlife or the presence of an endemic disease.

The Scientific Committee is of the opinion that the measure regarding the relaxation of the conditions for the transport of pigs may lead to increase the risk of several different geographical introductions if gathered pigs are in contact with pigs that could be infected with ASF. For the Scientific Committee, this relaxation is therefore not appropriate. On the other hand, the Scientific Committee is of the opinion that the use of gathering centers (certified class 2 gathering centers) before sending pigs directly to the slaughterhouse is not likely to increase the risk of spread of ASF, provided that all pigs loaded on the vehicle have the same gathering collection center as sole destination and that the loading area of the pigs is in such suitable conditions to avoid any type of contact with the pigs remaining on the holding.

The Scientific Committee makes different recommendations regarding:

- the general and especially the external biosecurity of pig holdings; the concept and the parameterization of the form that will be used for the biosecurity assessments (recommendation to base this on a specific opinion of the Scientific Committee);
- the education of veterinarians in the field in relation to biosafety in a broad sense and the use of the forms;
- the drafting by the authorities of instructions relating to guidance in carrying out the action plans.

1. Referentietermen

1.1. Vraag

Ingevolge de introductie van het Afrikaanse varkenspestvirus (AVP) in de wilde fauna (everzwijnen) van de provincie Luxemburg en de geografische spreiding ervan, moeten er maatregelen worden getroffen om de bioveiligheid van de Belgische varkenshouderijen te verifiëren, te behouden of te verbeteren. In die context wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd om een sneladvies te formuleren over:

1. het ontwerp van koninklijk besluit (KB) tot wijziging van het KB van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten;
2. de opportuniteit van een verbod op de herbevolking van varkensbedrijven die leeg gekomen zijn zonder afslachtingsbevel in gebieden besmet met Afrikaanse varkenspest;
3. het opheffen van het verbod op het verzamelen van slachtvarkens en het verbod op het afladen van fokgelten die zich op éénzelfde voertuig bevinden op verschillende varkensbedrijven (d.w.z. de versoepeling van de maatregelen waartoe besloten is in het ministerieel besluit van 26 september 2018 houdende dringende maatregelen betreffende de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest, meer bepaald deze maatregelen waarbij het vervoer en de verzameling van varkens beperkt wordt).

1.2. Wettelijke bepalingen

Richtlijn 2002/60/EG van de Raad van 27 juni 2002 houdende vaststelling van specifieke bepalingen voor de bestrijding van Afrikaanse varkenspest en houdende wijziging van Richtlijn 92/119/EEG met betrekking tot besmettelijke varkensverlamming (Teschenerziekte) en Afrikaanse varkenspest.

Uitvoeringsbesluit (EU) 2014/709 van de Commissie van 9 oktober 2014 betreffende maatregelen op het gebied van de diergezondheid in verband met Afrikaanse varkenspest in sommige lidstaten en tot intrekking van Uitvoeringsbesluit 2014/178/EU.

Uitvoeringsbesluit (EU) 2018/1242 van de Commissie van 14 september 2018 tot vaststelling van bepaalde tijdelijke beschermende maatregelen in verband met Afrikaanse varkenspest in België.

Uitvoeringsbesluit (EU) 2018/1281 van de Commissie van 21 september 2018 tot vaststelling van bepaalde beschermende maatregelen in verband met Afrikaanse varkenspest in België

Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/489 van de Commissie van 25 maart 2019 tot wijziging van de bijlage bij Uitvoeringsbesluit 2014/709/EU betreffende maatregelen op het gebied van de diergezondheid in verband met Afrikaanse varkenspest in sommige lidstaten
Dierengezondheidswet van 24 maart 1987.

Koninklijk besluit van 3 februari 2014 tot aanwijzing van de dierenziekten die vallen onder de toepassing van hoofdstuk III van de dierengezondheidswet van 24 maart 1987 en tot regeling van de aangifteplicht.

Koninklijk besluit van 19 maart 2004 betreffende de bestrijding van Afrikaanse varkenspest.

Koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten.

Ministerieel besluit van 26 september 2018 houdende dringende maatregelen betreffende de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest.

1.3. Methode

Dit advies is gebaseerd op expertopinie en op gegevens uit de wetenschappelijke literatuur.

1.4. Definities

Sommige van onderstaande, gedeeltelijk aangepaste definities zijn afkomstig uit het artikel "Relevant measures to prevent the spread of African Swine Fever in the European domestic pig sector" (Jurado et al., 2018).

Bedrijven in open lucht: bedrijven die varken permanent buiten huisvesten.

Beheersmaatregel: de veiligste/beste beheersopties om een specifiek risico te elimineren of te verminderen (wanneer het is vastgesteld).

Bioveiligheid: alle beheersmaatregelen om het risico van introductie, vestiging en verspreiding van pathogenen in en uit een dierenpopulatie te voorkomen of te verminderen. Bioveiligheid kan worden opgesplitst in externe bioveiligheid (beperking van het risico op introductie van pathogenen) en interne bioveiligheid (vermindering van het risico van vestiging en verspreiding van pathogenen binnen bedrijven).

Commerciële bedrijven: bedrijven die varkens of producten afkomstig van varkens (sperma, embryo's en eicellen) verkopen of naar het slachthuis sturen.

Kinderboerderij: een boerderij die openbaar toegankelijk is voor het publiek voor educatieve of recreatieve doeleinden.

Niet-commerciële varkenshouderijen:

Volgens de huidige Belgische wetgeving omvatten deze 2 categorieën van bedrijven:

- Gezelschapsvarkensbedrijf (capaciteit van maximum drie gezelschapsvarkens): een bedrijf dat varkens houdt, zonder ermee te kweken of handel te drijven, die niet worden geslacht en waarvan het vlees aldus niet mag worden geconsumeerd. Noch de varkens, noch de producten ervan mogen in de voedselketen komen, ook niet indien ze voor eigen gebruik bestemd zijn.
- Vleesvarkensbedrijf met een capaciteit van maximum drie vleesvarkensplaatsen: een bedrijf waar biggen/vleesvarkens worden gehouden die worden geslacht en waarvan het vlees mag worden geconsumeerd door de houder en zijn gezinsleden

Preventieve maatregel: acties die worden ondernomen om een specifiek risico te vermijden (wanneer het nog niet is vastgesteld).

Varkensbedrijven met buitenbeloop: bedrijven die varkens tijdelijk buiten huisvesten.

Gelet op de raadpleging via e-mail van de leden van de werkgroep en de vergadering van 5 april 2019 en de plenaire zitting van het Wetenschappelijk Comité van 26 april 2019,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende advies:

2. Context

Afrikaanse varkenspest (AVP) is een besmettelijke ziekte die *Suidae* (gedomesticeerd varken, everzwijn) treft, niet overdraagbaar is naar de mens en die aangifteplichtig is bij de EU en bij de OIE. De voornaamste eigenschappen betreffende de transmissie cyclus, de pathogenese en de klinische symptomen geassocieerd met het AVP-virus kunnen worden teruggevonden in het sneladvies 16-2018 van het SciCom.

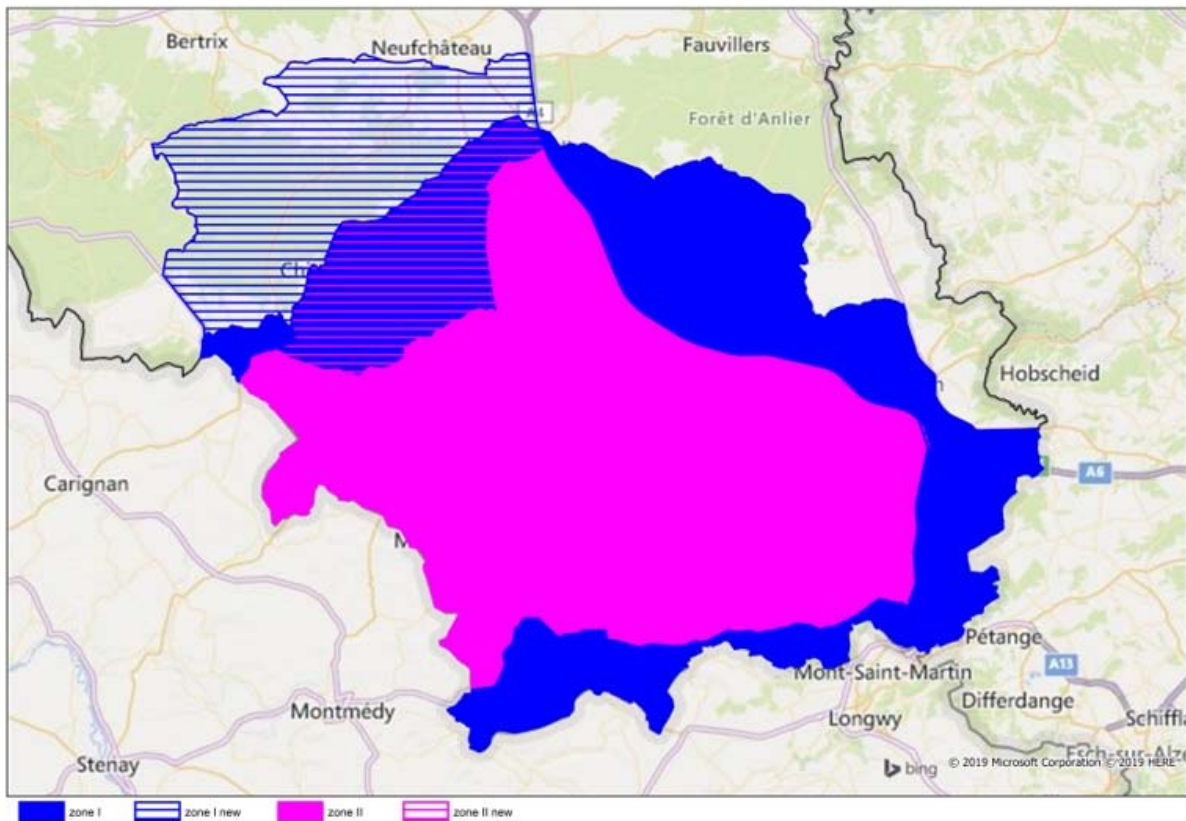
Het AVP-virus, reeds meerdere maanden gevestigd in verschillende Oost-Europese landen, werd voor het eerst in 1985 in varkensbedrijven in de provincie West-Vlaanderen, in het Noord-Westen van België, gedetecteerd. De ziekte werd toen in België uitgeroeid. Op 14 september 2018 heeft België de detectie van de eerste autochtone gevallen van AVP bij everzwijnen in de provincie Luxemburg (Waals gewest) officieel gemeld aan de OIE. Enkele dagen eerder, werden 3 kadavers van everzwijnen ontdekt in de bossen van de gemeente Etalle en werd een sanitair afschot uitgevoerd op een jong everzwijn dat tekenen van algemene zwakte vertoonde (Linden et al., 2018). Alle 4 de everzwijnen bleken viropositief door middel van kwantitatieve PCR en dit werd bevestigd door sequencing (stam van het genotype II, genetische sterk verwant met de stam die ook in Oost-Europa circuleert) (Garigliany et al. 2019).

Er zijn actueel verschillende types zones gedefinieerd:

- volgens de Europese Unie (UE): Zone I die een perifere zone is zonder geïnfecteerde everzwijnen rond de zone II; zone II die overeenkomt met de regio waar geïnfecteerde everzwijnen worden gevonden (Figuur 1).
- volgens het Waals gewest, worden er 3 zones gedefinieerd: een geïnfecteerde zone (die overeenkomt met de kernzone en de bufferzone); een versterkte observatie zone en een zone met verhoogde waakzaamheid.

Zie sneladvies 16-2018 voor meer informatie over de beheersmaatregelen die hieraan zijn gekoppeld.

Figuur 1: Geografische lokalisatie in België van de gebieden I en II krachtens de Europese regionalisering voor Afrikaanse varkenspest (ingevolge het Uitvoeringsbesluit 2019/489 van de Commissie (EU) van 25/03/2019 tot wijziging van de bijlage bij Uitvoeringsbesluit 2014/709/EU betreffende maatregelen op het gebied van de diergezondheid in verband met Afrikaanse varkenspest in sommige lidstaten).

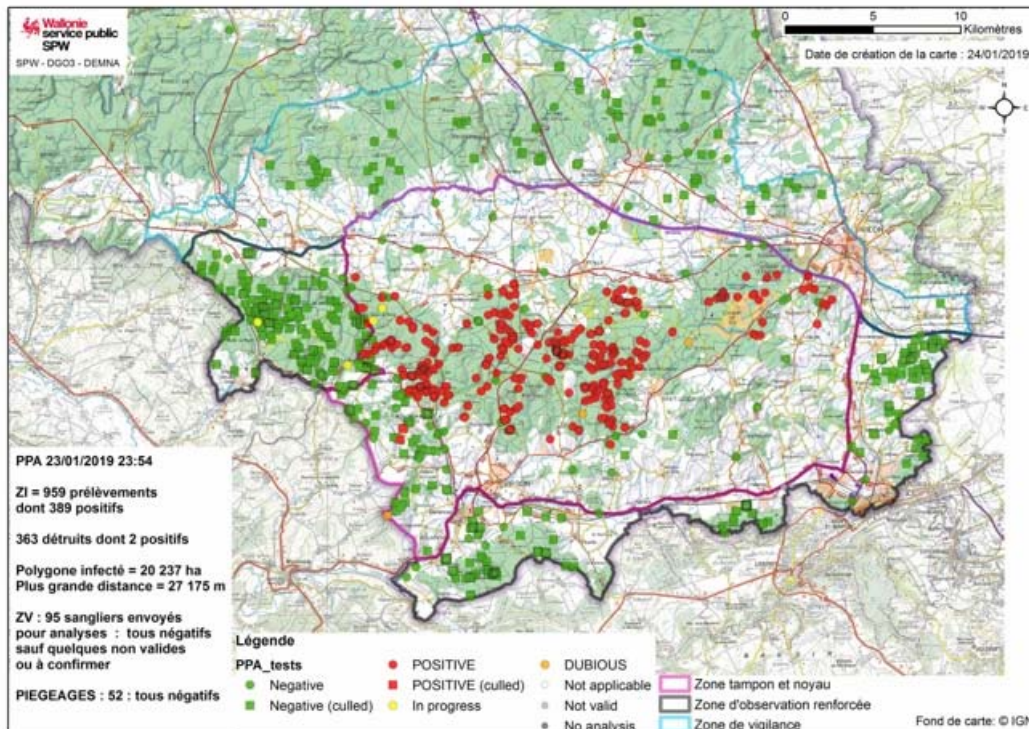
2.1. Situatie in de wilde fauna

Er werden vroegtijdige en drastische maatregelen (installatie van afsluitingen, geïntensifieerde jacht, plaatsen van vallen, actieve zoektocht van karkassen, verbod op toegang tot de bossen van de geïnfectede zone¹) ingesteld in de geïnfectede en versterkte observatie zones. Sinds zijn opduiken in september 2018 heeft het AVP-virus zich geografisch uitgebreid in de populatie everzwijnen. Hoewel het virus zich initieel verspreide naar het Oosten en het Westen (volgens een as die overeenkomt met het betreffende bosmassief), werden sindsdien meerdere gevallen gedetecteerd in de zuidelijke en zuidoostelijke rand van deze geïnfectede zone en bovendien ook buiten deze zone, meer bepaald in noordelijke richting (Figuur 2).

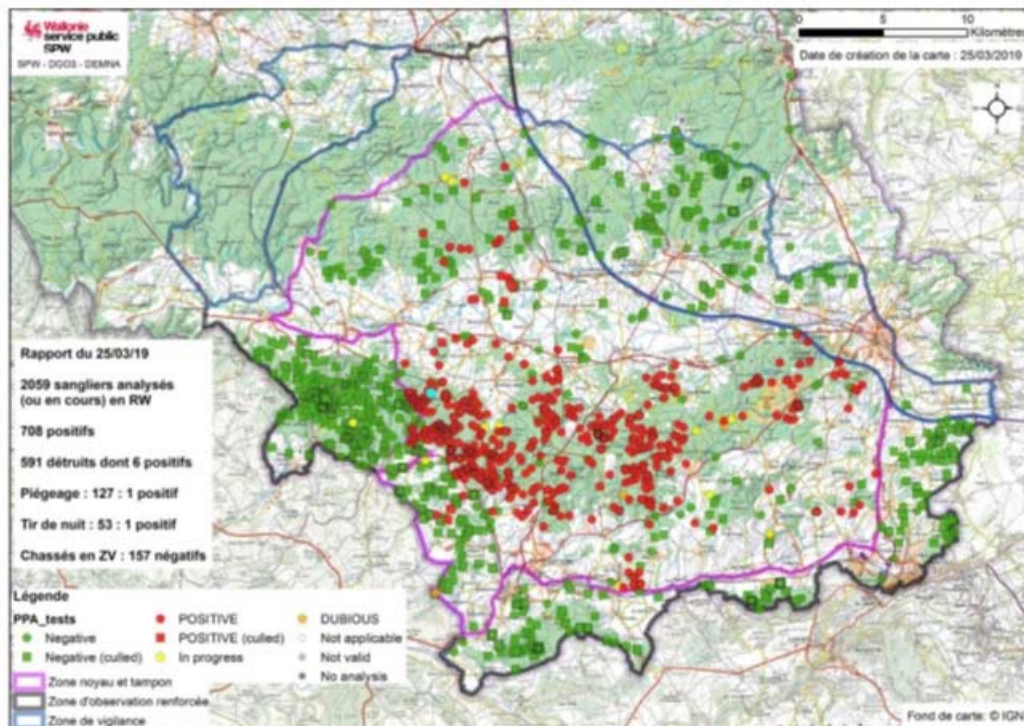
¹ Deze maatregel werd op datum van 6 april 2019 versoepeld bij een Ministerieel besluit van het Waalse Gewest en heeft het voorwerp uitgemaakt van een spoedraadgeving 05-2019 van het Wetenschappelijk Comité.

Figuur 2: Geografische lokalisatie van gevallen van Afrikaanse varkenspest bij everzwijnen op 23/01/2019 (eerste aangetroffen gevallen buiten het gebied dat initieel afgebakend werd als besmet gebied - A) en op 25/03/2019 (gevallen aangetroffen aan de zuidelijke en zuidoostelijke rand van het initieel afgebakende gebied, ten noorden van het als initieel afgebakende besmette gebied, in een nieuw bosmassief, vervolgens gevallen aangetroffen ten westen van deze noordelijke uitbreiding - B).

[A]

[B]

De uitbreiding naar het noorden is zorgwekkend. De studie van satellietkaarten van de regio toont aan dat de laatste geïnfecteerde everzwijnen werden ontdekt in een nieuw bosmassief (Anlier - Semois) dat veel groter is dan het initieel geïnfecteerde massief (Lorraine – Gaume). Deze situatie leidt ertoe dat het risico op verdere verspreiding van AVP in de wilde fauna toeneemt en dat de kans op een snelle eradicatie in de wilde fauna vermindert. De kans op eradicatie wordt bijkomend beïnvloed door de efficiëntie van de isolatie van everzwijnen in de geïnfecteerde zone met hulp van hekken, en door de maatregelen die kunnen leiden tot een totale depopulatie van everzwijnen in deze zones en in de versterkte observatiezone.

2.2. Situatie in de Belgische sector van gedomesticeerde varkens

De eigenschappen van de Belgische varkenssector werden in detail besproken in het punt 2.5 van het sneladvies 16-2018. Het betreft een economisch zeer belangrijke sector (7 miljoen dieren voor ongeveer 7300 bedrijven) waarvan het zwaartepunt ligt in het noorden van het land (zie figuur 5 van het sneladvies 16-2018). De sector is gecompartmenteerd, wat wil zeggen dat de bedrijven vaak gespecialiseerd zijn in een ontwikkelingsfase van het dier. In België is het merendeel van de varkenshouderijen bestemd voor het afmesten (54%). Biggenfokkerijen en opfokbedrijven vertegenwoordigen slechts 6%. De "gesloten" bedrijven, waar de hele productiecyclus wordt uitgevoerd, vertegenwoordigen 9% van de bedrijven. Bedrijven zonder specialisatie worden "gemengd" genoemd (22%). Niet-professionele bedrijven vertegenwoordigen 9%.

Kort na de ontdekking van de eerste haard van AVP bij everzwijnen en gezien de onzekerheden betreffende de initiële exacte grenzen van het besmette gebied, heeft de Minister bevoegd voor de veiligheid van de voedselketen beslist om alle varkensbedrijven die zich bevonden in de initieel besmette zone te ruimen (MB van 26 september 2018). Het FAVV is overgegaan tot de sanitaire slacht van deze bedrijven tussen 29 september en 3 oktober 2018. Dit heeft ertoe geleid dat het Wetenschappelijk Comité op het moment van het sneladvies 16-2018 en rekening houdend met de genomen maatregelen, dat wil zeggen in het begin van de epidemie in de wilde fauna, het risico op introductie in de gedomesticeerde varkenssector als « laag » heeft ingeschat (rekening houdend met de overwegingen in punt 4.2.1. van het sneladvies 16-2018). Indien zone II zou uitbreiden, zullen er nieuwe commerciële varkensbedrijven zich in deze zone bevinden.

Via de handelsembargo's die AVP veroorzaakt in de getroffen landen, heeft deze een zeer grote economische impact op de varkensketen, in het bijzonder voor West-Europa, tweede producent wereldwijd na China. Er zijn momenteel landen die een totaal of gedeeltelijk embargo opleggen op het handelsverkeer waarbij Belgische varkens en varkensproducten betrokken zijn en dit ondanks de regionalisering, de maatregelen tot ruiming van de varkenshouderijen gelegen in het initieel geïnfecteerde gebied en het feit dat op datum van dit advies de Belgische varkensstapel nog steeds als officieel vrij van AVP erkend is. De maatregelen voor de ruiming hebben dus een onvoldoende geruststellend effect voor de handelspartners. Zelfs indien de ruiming, uitgevoerd tussen 29/09/2018 en 3/10/2018, van de varkenshouderijen gelegen in het geïnfecteerde gebied verantwoord was in de initiële context van epidemiologische en commerciële onzekerheden, zou het nu veel minder verantwoord zijn, alleen al rekening houdende met het toenemend aantal bedrijven die gevaar lopen om betrokken te raken.

Een introductie van het AVP-virus kan zich voordoen via directe weg (contact tussen everzwijnen en varkens), via indirecte weg (gezien de resistentie van het virus in het milieu), via mechanische vectoren (zoals de mens of gecontamineerd materiaal en gereedschap, huisdieren zoals honden) en ook via het voeder/(drink)water.

Zoals reeds vermeld, schat het Wetenschappelijk Comité de kans op contact tussen everzwijnen en gedomesticeerde varkens laag in voor België. Maar het risico op transmissie bestaat niettemin en is hoger voor (zie punt 4.2.1. van het sneladvies 16-2018):

- bedrijven in open lucht of bedrijven met buitenbeloop gesitueerd in zones waar ook everzwijnen circuleren;
- bedrijven met veel inkomende dier bewegingen;
- Varkensbedrijven waar de varkens veel contact hebben met mensen (bv. kinderboerderij, pedagogische boerderijen);
- bedrijven met gezelschapsvarkens die vaak een lager niveau van bioveiligheid hebben en aangezien deze niet onderworpen zijn aan dezelfde sanitaire beperkingen, deze zich niet noodzakelijk betrokken voelen bij de geboden noch bij de economische bedreiging die de sector boven het hoofd hangen.

Met betrekking tot commerciële varkensbedrijven en hun niveau van externe bioveiligheid, herinnert het Wetenschappelijk Comité eraan dat in recente onderzoeken (PROHEALTH-project, evaluatie via Biocheck.ugent-tool²; Filippitzi et al., 2018) de resultaten van Belgische bedrijven lager waren dan die van bedrijven van andere Europese landen (Denemarken, Finland, Polen, Verenigd Koninkrijk, Spanje, Duitsland, Nederland, Finland) en dat de resultaten een grote variatie vertoonden tussen landbouwbedrijven in al deze landen. Aan de andere kant waren de interne bioveiligheid-scores voor België beter in vergelijking met de andere landen maar lager dan de resultaten van externe bioveiligheid (zie ook figuur 6 in het sneladvies 16-2018).

Bioveiligheid en meer in het bijzonder de externe bioveiligheid in commerciële en niet-commerciële fokkerijen is dus cruciaal geworden en hierop moeten alle beschermende maatregelen tegen de introductie van het AVP-virus in de varkensstapel gefocust worden. Dit is een belangrijk instrument zodat België, volgens de OIE, zijn statuut van officieel vrij van AVP in houderijen van gedomesticeerde varkens en in gevangenschap gehouden wilde varkens kan behouden.

2.3. Koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten

Het ministerieel besluit van 22/01/2007 houdende tijdelijke maatregelen ter voorkoming van epidemische ziekten van varkens legt een aantal maatregelen op om een introductie te voorkomen van epidemische ziekten die voornamelijk het varken treffen vanuit landen waar de situatie met betrekking tot deze ziekte zorgwekkend is. De voorziene maatregelen dienen ook een vroegtijdige detectie van elk geval van een aangifteplichtige ziekte toe te laten in een varkensbedrijf dat direct of indirect contact heeft gehad met een bedrijf dat gelegen is in een risicogebied. Tengevolge van de epidemiologische situatie, en rekening houdend met preventiemaatregelen die voorzien waren in twee andere MB's³, werd dit MB vervangen door het KB van 18 juni 2014. Het KB van 18 juni 2014 laat ook toe om een aantal preventiemaatregelen te consolideren die vaak beperkt waren in tijd en dienden toegepast te worden door zowel houders als vervoerders.

Dit KB omhelst met name:

² Biocheck is het resultaat van een onderzoeksproject gewijd aan de ontwikkeling van een online tool voor de beoordeling van de interne en externe bioveiligheid van varkenshouderijen. De exploitant moet antwoorden op verschillende vragen met betrekking tot de aandachtspunten inzake bioveiligheid en krijgt een eindscore evenals een benchmarking met de andere respondenten.

³ Ministerieel besluit van 13 november 2002 houdende tijdelijke maatregelen ter bestrijding van de klassieke varkenspest bij everzwijnen en ter bescherming van de varkensstapel tegen de insleep van klassieke varkenspest door everzwijnen en het ministerieel besluit van 11 februari 1988 houdende tijdelijke begeleidende maatregelen met het oog op de stopzetting van de vaccinatie tegen de klassieke varkenspest.

- bioveiligheidsmaatregelen met betrekking tot de preventie van introductie van epidemische ziekten van varkens afkomstig van risicozones of derde landen (via desinfectie maatregelen van transportmiddelen bij verzending van varkens uit risicozones, en andere bioveiligheidsmaatregelen met als bedoeling om de introductie van ziekten uit risicozones via personen en materiaal te voorkomen);
- bioveiligheidsmaatregelen met betrekking tot de preventie van introductie van aangifteplichtige ziekten bij varkens vanuit wilde everzwijnen
- algemene bioveiligheidsmaatregelen (gebruik desinfecterende voetbaden, '4 weken regel'⁴ en systeem all-in/all-out⁵).

2.4. Ministerieel besluit van 26 september 2018 houdende dringende maatregelen betreffende de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest

Naast de ruimingsmaatregelen in de varkensbedrijven die gelokaliseerd waren in de initieel gecontamineerde zone, voorziet dit besluit in een reeks andere maatregelen bestemd voor varkensbedrijven gesitueerd in niet gecontamineerde zones:

- verbod op verzamelen van varkens, inbegrepen het groeperen van varkens van verschillende origine op hetzelfde vervoersmiddel. De varkens mogen dus enkel worden geladen op een leeg voertuig en dienen direct vervoerd worden van het bedrijf van herkomst naar hun finale bestemming. Vanaf 14 februari 2019, werd het laden van varkens van verschillende bedrijven die rechtstreeks naar het slachthuis worden vervoerd terug toegelaten;
- beperkte toegang voor personen. Enkel toegang voor personen die strikt noodzakelijk voor het goed functioneren van het varkensbedrijf of voor elke plaats waar varkens worden gehouden;
- verbod op betreden van een varkensbedrijf of in contact te komen met varkens binnen de 72h die volgen op een contact met everzwijnen;
- verbod op introductie in een varkensbedrijf van elk materiaal, machine of uitrusting dat mogelijks gecontamineerd is met AVP-virus;
- verbod op het binnenbrengen van een gedood of geslacht everzwijn of een gedeelte hiervan in een varkensbedrijf of in een plaats waar varkens worden gehouden;
- verbod op het voeren van varkens met keukenafval (herhaling van een reeds bestaand wettelijke maatregel);
- toepassen van strikte bioveiligheidsmaatregelen in alle bedrijven en plaatsen waar varkens worden gehouden;
- het in quarantaine plaatsen van alle nieuw geïntroduceerde varkens op een bedrijf;
- reiniging en desinfectie van alle gebruikte vervoersmiddelen na elk transport van varkens;
- ontbieden van de bedrijfsdierenarts wanneer er klinische problemen worden vastgesteld door de houder. De dierenarts kan pas een behandeling van een lot varkens instellen indien er simultaan kadavers of 3 stalen gecoaguleerd bloed (serum) worden opgestuurd naar DGZ of ARSIA voor AVP analyse.

⁴ Art. 7. § 1. De veehouder die varkens in zijn bedrijf heeft aangevoerd, voert tijdens de 4 weken na die aanvoer alleen slachtvarkens af.

Het afvoerverbod bedoeld in het eerste lid geldt niet als de aangevoerde varkens gedurende ten minste 4 weken worden ondergebracht in een quarantainebedrijf of een quarantaineststal dat/die voldoet aan de volgende voorwaarden:

1° een vast verband bestaat tussen de quarantaineststal of het quarantainebedrijf en het bedrijf van bestemming en beide bedrijven hebben dezelfde in SANITEL geregistreerde veehouder;

2° het verband tussen die bedrijven moet vooraf geregistreerd zijn in SANITEL, met goedkeuring van het Agentschap.

⁵ Het principe van all-in / all-out wordt beschreven in artikel 7 § 3 van het Koninklijk Besluit van 18/06/2014 en betekent dat alle varkens die een "band" van productie vormen, het productiecompartiment binnen een bepaald tijdsinterval moeten binnengaan. beperkte tijd (hier worden 3 en 8 dagen genoemd, respectievelijk varkens na het spenen of vetmesten). Ze laten het ook allemaal op hetzelfde moment, wat verdere reinigings- en desinfectiehandelingen vergemakkelijkt voor de aankomst van de volgende band.

3. Beoordeling van het voorstel van koninklijk besluit van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten

3.1. Algemene opmerkingen

Voor het Wetenschappelijk Comité is het ontwerp van wijziging van het KB van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten een noodzakelijk antwoord op de evolutie van de epidemiologische situatie van AVP in de Belgische wilde fauna. Dit moet echter versterkt of iets meer verduidelijkt worden m.b.t. een aantal cruciale punten.

3.1.1. Opmerkingen betreffende de preventieve maatregelen

Er zijn zeer weinig wetenschappelijke fundamenten voor de verschillende voorgestelde preventieve maatregelen (zoals de periode van 72u die op verschillende plaatsen vermeld is en reeds aan bod kwam in het advies 02-2014 van het Wetenschappelijk Comité) of de doeltreffendheid ervan is beperkt, waarbij zelfs het risico op contaminatie toeneemt indien ze verkeerd gebruikt worden (voetbaden bijvoorbeeld). Het Wetenschappelijk Comité bemerkt dat deze maatregelen ofwel een coherentie tussen de verschillende bestaande wetgevingen mogelijk maken, ofwel de actoren op het terrein sensibiliseren voor bioveiligheid door aandachtspunten op te maken. Het Wetenschappelijk Comité benadrukt ook dat dit tot een mogelijk averechts effect van valse veiligheid kan leiden. Voor het Wetenschappelijk Comité zijn de voornaamste externe bioveiligheidsmaatregelen met de bedoeling het risico op de introductie van epidemische ziekten te verlagen:

- het wassen van de handen van iedere persoon (exploitant, dierenarts, andere occasionele bezoeker) die het bedrijf binnenkomt;
- het reinigen en ontsmetten van alle materiaal (laarzen, gereedschap, enz.) dat het bedrijf binnenkomt;
- het gebruik van kledij en laarzen (deze moeten noodzakelijkerwijs gereinigd en daarna ontsmet worden) of overschoenen ter beschikking gesteld door het bedrijf.
- het verbod op introductie van elk object op een varkensbedrijf dat werd gebruikt op een ander bedrijf of in een risicozone en dat niet kon worden gereinigd en gedesinfecteerd (palet, transpalet, afvoerleidingen van mest, voederleidingen gebruikt door voederleverancier, enz.)

Deze worden vermeld in artikel 4, 6°, maar moeten verduidelijkt worden. Ontsmetting moet gebeuren met door de overheid⁶ erkende en aanbevolen producten omwille van hun werking tegen (minstens) de pathogenen die verantwoordelijk zijn voor epidemische varkensziekten, en die, meer in het algemeen, een zo breed mogelijk werkingsspectrum tegen alle andere pathogene organismen bieden. Om praktisch en gemakkelijk te gebruiken te zijn, moet de lijst met desinfectantia het juiste gebruik (voetbad en/of desinfectie van gebouwen/vloeren/laadkaaien en/of vervoersmiddelen) evenals het aantal millimeter desinfectans dat dient te worden opgelost in 10 liter water vermelden.

Om de openluchtbedrijven en de bedrijven met een buitenbeloop te beschermen, zijn sommige afsluitingen, hoewel ze dubbel aangebracht zijn, soms niet doeltreffend genoeg om te voorkomen dat everzwijnen doorbreken. Opdat een afsluiting doeltreffend genoeg zou zijn, moet deze beantwoorden aan bepaalde vereisten inzake de hoogte (minstens 1,50 m bovengronds en 0,50 m in de grond) (Anses, 2019b). Indien de afsluiting dubbel aangebracht

⁶ Wat het AVP-virus betreft, verwijzen naar de pagina van de website van het FAVV die hieraan gewijd is : <http://www.afsca.be/avp/maatregelen/biociden/>. Een volledige lijst met beschikbare biociden is terug te vinden op de website van de FOD Volksgezondheid en Veiligheid van de Voedselketen : <http://docs.health.belgium.be/ActiveProducts.pdf>

is, moet er voldoende ruimte tussen zijn om elk contact tussen varkens en everzwijnen te voorkomen. Idealiter dienen deze afsluitingen geëlektrificeerd te zijn: aan de kant van de everzwijnen wordt een spanning van 4000 volt en vermogen van 0,5 joule aangeraden.

Voor wat specifiek AVP betreft, vestigt het Wetenschappelijk Comité de aandacht op het risico van introductie op varkensbedrijven dat gepaard gaat met de herkomst van diervoeders, drinkwater en stro, voornamelijk indien deze afkomstig zijn van besmette zone's. Alhoewel er onzekerheid blijft bestaan (zoals over de overlevingsduur van van het virus op/in dit type substraten), heeft een recent onderzoek toegelaten lage minimale infectieuze dosissen voor varkens te kwantificeren (met name voor drinkwater) en toont de noodzaak aan om met deze factor rekening te houden bij het schatten van het risico van introductie (Niederwerder et al., 2019).

3.1.2. Opmerkingen met betrekking tot de bioveiligheid van de verschillende types van varkenshouderijen

Een ander aandachtspunt dat het Wetenschappelijk Comité aanstipt, is het hoog risico op de introductie van epidemische ziekten in bedrijven met een mindere bioveiligheid ondanks het bestaan van dit KB bestaat. Het betreft in het bijzonder:

- kinderboerderijen;
- openluchtbedrijven of bedrijven waar de varkens toegang hebben tot een buitenbeloop;
- niet-commerciële bedrijven.

Deze bedrijven werden reeds geïdentificeerd tijdens de risicobeoordeling voor wat betreft introductie van AVP in het advies 16-2018.

Voor de openluchtbedrijven en de bedrijven met een buitenbeloop, en met betrekking tot AVP, wenst het Wetenschappelijk Comité te herinneren aan de bewoordingen van de Richtlijn 2002/60/EG, waarin expliciet vermeld is dat de varkens in de stal moeten worden ondergebracht in geval een dergelijk bedrijf gelegen is in een gebied waar AVP zich verspreidt in de wilde fauna (zie artikel 15.2.b).

Voor kinderboerderijen ligt het risico bij de veelvuldige contacten tussen varkens en personen die niet tot het bedrijf behoren. Rechtstreekse contacten moeten maximaal vermeden worden, de elementen vermeld in artikel 4 moeten opgevolgd worden en het publiek moet duidelijk geïnformeerd worden over de voornaamste indirecte vectoren voor de overdracht van de verantwoordelijke agentia van epidemische varkensziekten (op dit ogenblik voornamelijk voor het AVP-virus).

Voor niet-commerciële bedrijven met een maximale capaciteit van 3 varkens, benadrukt het Wetenschappelijk Comité het belang van de traceerbaarheid van deze varkenshouderijen (via identificatie en registratie van de varkens die er gehouden worden), omdat zij afwijkingen verkrijgen m.b.t. de benodigde infrastructuur qua bioveiligheid. Het Comité benadrukt dat het belangrijk is een systeem in te voeren voor de registratie en het nazicht van de bioveiligheidsevaluaties die zullen worden ingesteld, zodanig dat men over deze documenten kan beschikken (mogelijks aangepast voor deze bedrijven) voordat er een verspreidingsgebied van een epidemische ziekte ingesteld wordt en niet a posteriori. Dit laat de overheid toe tijdig de nodige anticiperende maatregelen in te stellen.

3.1.3. Opmerkingen betreffende het “model van bioveiligheidsevaluatie”

Ten slotte wordt in het KB vermeld is dat een “model van risico-evaluatie” gebruikt wordt (het Wetenschappelijk Comité verkiest de term “model van bioveiligheidsevaluatie”). Dit model wordt nauwelijks uitgelegd. Het Wetenschappelijk Comité geeft als aanbeveling om deze tool, die zal gebruikt worden om de bioveiligheidsniveaus van bedrijven te bepalen, ter advies aan het Wetenschappelijk Comité voor te leggen, meer bepaald voor wat betreft de vereiste minimum niveaus voor de aspecten van externe bioveiligheid (zie ook het hoofdstuk Aanbevelingen). Het Wetenschappelijk Comité geeft eveneens als aanbeveling om de bedrijfsdierenartsen op te leiden m.b.t. het gebruik van deze tool (om een maximale standaardisatie van de resultaten te garanderen, en meer algemeen van de bioveiligheid). Voor het Wetenschappelijk Comité is het eveneens noodzakelijk dat het Agentschap actief communiceert (bijvoorbeeld door middel van instructies, zelfs indien deze geen wettelijke waarde hebben), opdat de dierenartsen en de exploitanten op een doeltreffende manier begeleid worden bij hun “actieplannen om de bioveiligheid in het bedrijf te optimaliseren”. Het is eveneens belangrijk de varkenshouders en andere operatoren (vb. handelaars) beter op te leiden en te sensibiliseren rond bioveiligheid in het algemeen.

3.2. Specifieke opmerkingen

Hoofdstuk I - Definities en toepassingsgebied	
<p>Artikel 2 1° Risicogebied : gebied waarbinnen als gevolg van de vaststelling van een uitbraak van een epidemische varkensziekte bestrijdings- of preventieve maatregelen van toepassing zijn en dat door de nationale overheid van het betreffende land of door de Europese Commissie als dusdanig werd afgebakend of benoemd. De lijst met de risicogebieden is terug te vinden in de bijlage 1. De Minister kan deze lijst wijzigen naargelang de epidemiologische situatie;</p>	Zie de geformuleerde opmerking over de overeenkomstige bijlage
<p>Artikel 2</p>	Het Wetenschappelijk Comité stelt voor om in deze paragraaf over de definities, de definities van “varken” en “wild varken” bij te voegen, zoals vermeld in de Richtlijn 2002/60/CE.
Hoofdstuk II - Algemene bioveiligheidsmaatregelen in varkensbedrijven	
<p>Artikel 3 1° Het bedrijf beschikt over een verharde laad- en losplaats voor varkens. Deze plaats dient reinigbaar en ontsmetbaar te zijn;</p>	Voor het Wetenschappelijk comité is het nuttig om hier te herinneren dat de laad- en losplaats ook ontworpen moet worden om alle contact te vermijden tussen de varkens die in het vervoersmiddel worden ingeladen en die op het varkensbedrijf blijven (ook belangrijk in verband met de versoepeling van de maatregelen betreffende de verzameling en het transport van varkens; zie hoofdstuk 5 van dit advies).
<p>2° Het bedrijf beschikt over een vaste opslagplaats voor krengen, zodanig geplaatst dat de ophaling kan gebeuren zonder het bedrijf te doorkruisen. Deze</p>	Het is van belang over hermetisch afgesloten containers te kunnen beschikken of over kadaverafdekbakken om kadavers in te leggen (bij voorkeur op het einde van de

<p>opslagplaats wordt telkens en na elke ophaling gereinigd en ontsmet;</p>	<p>werkdag d.w.z. zonder terug te keren naar de dieren) vooraleer het destructiebedrijf langskomt en dit om elk rechtstreeks of onrechtstreeks contact met andere dieren uit te sluiten.</p>
<p>3° Het bedrijf beschikt over een hygiënesluis: dit is een kleedkamer, afgezonderd van de stalruimte en van de woongedeelten en voorzien van een wasbak met stromend water en zeep, een voetbad voor het reinigen en het ontsmetten van laarzen en voorzien van bedrijfseigen laarzen en propere overalls zodat bezoekers zich kunnen omkleden alvorens de stallen te betreden;</p>	<p>De voetbaden vormen vaak meer een probleem van bioveiligheid dan een oplossing als ze niet dagelijks gereinigd en opnieuw gevuld worden met een ontsmettingsmiddel (dat niet vervallen is en met de aanbevolen concentratie, en met een werkingsspectrum voor ten minste de pathogenen zoals vermeld in de bijlage 3 van het KB). Het zou eveneens interessant zijn om via een instructie nogmaals erop te wijzen hoe deze voetbaden moeten gebruikt worden om echt efficiënt te zijn (voordien vermelde elementen gekoppeld aan een voldoende lange inwerktijd met het te ontsmetten oppervlak). In artikel 4, 6° over het materiaal dat het bedrijf minimum moet hebben om zijn externe bioveiligheid te verzekeren, zou ook duidelijk moeten vermeld worden dat de kledij en laarzen (overschoenen) door het bedrijf verstrekt dienen te worden.</p>
<p>Artikel 5 De artikelen 3, 1°, 2° en 3° en 4, 1°, 2°, 3° en 6° zijn niet van toepassing voor een bedrijf waar ten hoogste drie varkens worden gehouden voor de vetmesting of als gezelschapsdieren, waar de varkens worden aangevoerd met eigen vervoermiddelen en waar geen varkens of producten ervan worden verkocht of afgevoerd.</p>	<p>Het Wetenschappelijk Comité wil hier het bijzonder hoog risico benadrukken van dit soort bedrijven die via dit artikel zouden kunnen ontsnappen aan de minimale bioveiligheidsmaatregelen die moeten worden toegepast in ieder varkensbedrijf. In deze context is het zeer belangrijk om de traceerbaarheid van dit type varkensbedrijf te verzekeren (wat registratie betreft) om ze zo snel mogelijk te kunnen traceren en de bioveiligheid m.b.t. hun huisvestingsruimten te evalueren indien ze vallen binnen het verspreidingsgebied van een epidemische ziekte.</p> <p>Het Wetenschappelijk Comité is er eerder voorstander van om een speciaal voor dit doeleinde opgesteld evaluatieformulier te gebruiken. In dat formulier moet rekening worden gehouden met de specifieke eigenschappen van dit type bedrijven en dit formulier moet worden ingevuld door een referentiedierenarts (zoals trouwens voorzien is in artikel 7, aangezien deze "kleinschalige bedrijven" niet vrijgesteld zijn van deze maatregel) zodat de autoriteiten een werkelijke bewakings- en preventierol kunnen spelen. Bij deze regelmatige evaluatie is het ook van essentieel belang dat de verantwoordelijke wordt gesensibiliseerd voor de impact van de introductie van een epidemische ziekte, bij welk type van varkens dan ook.</p>

<p>Artikel 6 De veehouder garandeert dat de toegang tot zijn bedrijf verboden is voor elk voertuig, elke persoon en alle materiaal dat/die in de 72 voorgaande uren ...</p>	<p>De termijn van 72 uur heeft weinig wetenschappelijke basis (Jurado <i>et al.</i>, 2018). Beschikking 2003/422/EG van de Commissie van 26 mei 2003 tot goedkeuring van een handboek voor de diagnose van Afrikaanse varkenspest maakt gewag van een termijn van 48 uur in de twee tabellen in hoofdstuk VIII. Minimumvoorschriften inzake de veiligheid in AVP-laboratoria. Deze relatief willekeurige termijn houdt echter rekening met het idee dat de persoon die de besmette varkens gehanteerd heeft één of twee douches moet nemen en binnen dit tijdsbestek andere kledij en schoenen moet aantrekken. Daarom zou het interessant kunnen zijn om aan deze 48 uur het begrip van 2 overnachtingen toe te voegen (overgenomen van Anses, 2019b). Het Wetenschappelijk Comité verwijst wat dit onderwerp betreft naar de commentaar die werd opgenomen in de algemene bemerkingsen.</p>
<p>Artikel 7/1. § 1. De verantwoordelijke van een varkensbedrijf is verplicht om elk jaar door zijn bedrijfsdierenarts een risico-evaluatie te laten uitvoeren aangaande de insleep van aangifteplichtige varkensziekten. Het model van de risico-evaluatie, de wijze waarop de risico-evaluatie moet worden gebruikt en de wijze waarop de resultaten van de risico-evaluatie moeten worden overgemaakt, worden door het Agentschap meegedeeld.</p>	<p>Het Wetenschappelijk Comité wil hier de belangrijke rol benadrukken die de bedrijfsdierenarts zou moeten spelen. Voor de doeltreffendheid en de standaardisatie van de maatregelen is het wezenlijk dat deze correct worden opgesteld aan de hand van het evaluatieformulier voor bioveiligheid en de algemene bioveiligheidsmaatregelen.</p> <p>Het Wetenschappelijk Comité zou aanbevelen dat, wanneer het formulier voltooid is, de verschillende (ongetwijfeld voornamelijk externe) bioveiligheidscriteria die worden geëvalueerd aan de hand van dit formulier, de weging van deze items en het niveau waarbij ze als ontoereikend worden beschouwd, aan het Comité worden voorgelegd. De autoriteiten zouden ook een jaarlijkse evaluatie van de resultaten van deze maatregel moeten inplannen.</p> <p>Wat het Wetenschappelijk Comité betreft, bestaan er essentiële criteria om de externe bioveiligheid te evalueren (het is voornamelijk dit luik van de bioveiligheid dat het risico op introductie van pathogenen in een bedrijf reduceert). Deze items zijn opgenomen in het hoofdstuk over de aanbevelingen.</p> <p>Het Wetenschappelijk Comité benadrukt ook de voordelen van de elektronische registratie van deze gegevens die zowel de hierboven gegeven aanbeveling als de proactiviteit van de autoriteiten ten aanzien van de bedrijven</p>

	die een actieplan moeten instellen (§5), mogelijk zouden moeten maken.
<p>Artikel 7/1 De tussenkomst wordt jaarlijks aangepast met een factor gebaseerd op de gezondheidsindex, met name het prijsindexcijfer dat berekend wordt voor de toepassing van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 24 december 1993 tot uitvoering van de wet van 6 januari 1989 ter vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, bevestigd door de Wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen en mits voorafgaand gunstig advies van de Raad van het Begrotingsfonds.</p> <p>Indien de overgemaakte resultaten van de risico-evaluatie niet overeenstemmen met de vaststellingen op het bedrijf, verliest de bedrijfsdierenarts elk recht op een tussenkomst voor de betrokken risico-evaluatie.</p>	Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan om in deze paragraaf te preciseren welke autoriteit de overeenstemmingsgebreken zal moeten vaststellen.
Hoofdstuk III – Bioveiligheidsmaatregelen betreffende het voorkomen van de insleep van epidemische varkensziekten door het transport van landbouwhuisdieren, vanuit risicogebieden of derde landen.	
<p>Artikel 9, § 1 Elke vervoerder, zoals bedoeld in artikel 8, informeert de PCE bevoegd voor zijn inrichting, of voor de vervoerders die niet in België zijn gevestigd, de PCE van de plaats van binnenkomst, binnen de 24 uur na terugkeer van het voertuig in België.</p>	Vervangen van PCE door LCE.
Hoofdstuk IV - Bioveiligheidsmaatregelen in varkensbedrijven betreffende de preventie van de insleep van aangifteplichtige varkensziekten vanuit wilde varkens	
<p>Artikel 12 De veehouder garandeert dat het contact met varkens van zijn bedrijf verboden is voor iedereen die direct contact heeft gehad met een wild varken tijdens de voorgaande 72 uur.</p>	Zie opmerking in verband met artikel 6.
<p>Artikel 13. § 1 De veehouder garandeert dat elk rechtstreeks contact tussen varkens van een bedrijf en wilde varkens wordt vermeden, respectievelijk: 1° door de varkens onder te brengen in stallen die zo zijn gebouwd dat wilde varkens er niet in kunnen binnendringen of met de varkens in contact kunnen komen; 2° door middel van een dubbele afsluiting of een uit hard materiaal opgetrokken afscheiding, als varkens van het beslag toegang hebben tot buitenbeloop.</p>	De doeltreffendheid van de afsluitingen is relatief en wordt bepaald door hun kwaliteit (zie de overeenkomstige eerdere bemerkings). Het periodiek nazicht van de afsluitingen is een aandachtspunt. Idealiter betreft het een elektrische afsluiting aan de zijde van de everzwijnen.

<p>Artikel 13. § 2 De veehouder garandeert dat het gebruikte materieel en de gebruikte voedermiddelen voor het varkensbedrijf beveiligd worden tegen contact met wilde varkens. Voedersilo's worden door middel van een afsluiting beveiligd, zodat wilde varkens er nooit contact met kunnen hebben.</p>	<p>In het Frans wordt een onderscheid gemaakt tussen "silo" (verticaal), en "ensilage" (horizontaal). Die laatste term zou dus moeten worden aangepast in de Franstalige versie van het KB</p>
<p>Artikel 13</p>	<p>Wat het Wetenschappelijk Comité betreft, ontbreekt er een belangrijke vermelding bij de preventie maatregelen betreffende de oorsprong van het voor de varkens van het bedrijf beschikbare diervoeder. Indien het diervoeder komt uit een gebied dat toegankelijk is voor everzwijnen die mogelijk besmet zijn met een epidemische varkensziekte (in het bijzonder AVP), dan zou dit diervoeder verboden moeten zijn.</p>
<p>Bijlage 1 Risicogebieden.</p>	
	<p>Wat het Wetenschappelijk Comité betreft, zou de titel van deze bijlage moeten worden verduidelijkt om ieder risico op verwarring te vermijden en aan te geven dat deze lijst momenteel enkel betrekking heeft op gebieden die besmet zijn met AVP en niet op gebieden die besmet zijn met een van de andere epidemische ziekten die zijn opgenomen in bijlage 3. Indien het wel degelijk gaat om gebieden waar AVP circuleert, dan moet het besmette Belgische gebied (het zuiden van de provincie Luxemburg) worden toegevoegd aan de lijst.</p>
<p>Bijlage 3 Epidemische varkensziekten</p>	
	<p>Hoewel het Wetenschappelijk Comité kan begrijpen dat porciene epidemische diarree niet is opgenomen in deze lijst, gelet op de huidige epidemiologische situatie in Europa betreffende deze ziekte, is het er toch over verbaasd dat de ziekte van Aujeszky niet is opgenomen in de lijst. Deze ziekte is immers nog altijd endemisch in bepaalde Europese wilde varkenspopulaties en zou wanneer deze opnieuw binnenkomt in een naïeve varkenspopulatie een epidemische vorm kunnen aannemen.</p>

4. Evaluatie van de maatregelen betreffende de voorwaarden voor de herbevolking van varkensbedrijven in het door Afrikaanse varkenspest besmette gebied

4.1. Context van de door de autoriteiten voorgestelde maatregelen

De autoriteiten stellen voor om niet over te gaan tot een systematische slachting van de varkens in de gebieden waar de wilde varkens met AVP besmet zijn totdat er een evaluatie werd uitgevoerd en de bioveiligheidssituatie van ieder betrokken bedrijf werd gecontroleerd.

Indien de evaluatie van de varkensbedrijven (zie punt 3), die door de bedrijfsdierenarts wordt uitgevoerd, vaststelt dat de afdoende bioveiligheidsvoorwaarden niet vervuld zijn, dan zal niet kunnen worden overgegaan tot de herbevolking van de desbetreffende bedrijven. In bepaalde gevallen zal ook een ruiming kunnen worden uitgevoerd.

De autoriteiten halen de volgende argumenten aan om af te zien van de systematische slachting die initieel werd beslist voor varkens in gebieden waar de wilde varkens getroffen zijn door AVP:

- deze maatregel (betreffende de regionalisering in termen van diergezondheid) heeft geen enkel effect op de derde landen die handelspartners zijn en beslist hebben om een embargo op te leggen voor varkens, varkensvlees en varkensproducten van Belgische oorsprong. Zelfs indien een systematische slachting van de varkens in het besmette gebied werd doorgevoerd, zouden zij meer dan waarschijnlijk hun standpunt nog niet hebben herzien;
- deze maatregel wordt niet toegepast in de andere Europese landen die momenteel besmet zijn;
- deze maatregel wordt niet voorgeschreven door de Gezondheidscode voor Landdieren van de OIE;
- deze maatregel zou zowel economisch als ethisch gezien moeilijk verdedigbaar zijn in geval van een sterke geografische verspreiding van AVP bij de wilde dieren.

4.2. Beoordeling van het Wetenschappelijk Comité

Wat het Wetenschappelijk Comité betreft, en zoals gestipuleerd in advies 16-2018, heeft de slachting die werd uitgevoerd overeenkomstig het MB van 26/09/2018 het mogelijk gemaakt om het risico op de introductie van AVP op het "plaatselijke" niveau op ad-hoc basis te reduceren. De systematische slachting van alle varkens die zich in het besmette gebied bevinden en het verbod op de herbevolking van bedrijven geen zijn echter maatregelen die op de lange termijn economisch haalbaar zijn als AVP in bepaalde regio's in België een endemisch karakter aanneemt en de ziekte haar opmars naar gebieden met een dichtere varkenspopulatie voortzet.

Daarom is het Wetenschappelijk Comité van mening dat het ruiming of herbevolking voorwaardelijk te maken in functie van het resultaat van de bioveiligheidsbeoordeling van een landbouwbedrijf een proportionele maatregel is in een risicogebied voor AVP. Het Wetenschappelijk Comité legt echter de nadruk op een wetenschappelijke bepaling van het minimale bioveiligheidsniveau dat zal worden opgesteld in dit geval.

5. Evaluatie van de versoepeling van de maatregelen betreffende de verzameling en het transport van varkens naar aanleiding van de insleep van Afrikaanse varkenspest bij de wilde dieren in België

5.1. Context van de versoepelingsmaatregelen met betrekking tot transport

De verzamelingen van varkens, met inbegrip van het samenbrengen van varkens van verschillende oorsprong in hetzelfde vervoermiddel werden verboden door het MB van 26 september 2018. De varkens mogen dus enkel in een leeg voertuig worden geladen (dat op voorhand werd gereinigd en ontsmet) en moeten rechtstreeks van het bedrijf naar hun eindbestemming worden vervoerd. Ondanks de versoepeling van 14 februari 2019, namelijk het inladen in eenzelfde transportmiddel van varkens die afkomstig zijn van verschillende bedrijven met het oog op hun vervoer enkel naar het slachthuis, blijft de activiteit van de sector

sterk geïmpacteerd door deze maatregel. Er wordt dus voorgesteld om de transportmaatregelen te versoepelen.

5.2. Evaluatie door het Wetenschappelijk Comité

Voor het Wetenschappelijk Comité heeft deze maatregel tot gevolg dat het risico op meerdere verschillende geografische introducties van AVP toeneemt wanneer verzamelde varkens in contact worden gebracht met een van hun soortgenoten die mogelijk besmet is met AVP, maar ook dat het risico van verspreiding moeilijker kan worden beheerst in het geval van AVP.

Allereerst wijst de raadpleging van het aantal uitbraken dat sinds 2010 werd aangegeven in de ADNS-databank (*Animal disease notification system*) erop dat het aantal landen en het aantal haarden, zowel voor varkenshouderijen als voor everzwijnen almaar toeneemt (zie Saegerman, 2018). De geografische verspreiding naar het westen, voornamelijk door de nabijheid van de everzwijnenpopulaties, is continu. In Europa bestaat er, afhankelijk van de jaren, trouwens een niet-parametrische correlatie tussen het aantal uitbraken van AVP bij wilde everzwijnen en die in varkenshouderijen. Het aantal uitbraken is voor deze diersoort veel hoger bij wilde dieren, terwijl het toezicht bij deze soort moeilijker is, wat erop wijst dat het veel moeilijker is om de besmetting met het AVP-virus bij wilde dieren in te dammen (Toma, 2017). Dit wijst er tevens op dat everzwijnen varkenshouderijen besmetten (in het bijzonder varkensbedrijven in open lucht of varkenshouderijen van het niet-commerciële type).

Ten tweede, is het aantal rechtstreekse contacten tussen varkensbedrijven in België zeer variabel en wordt het aantal onrechtstreekse contacten (voertuigen en personen) rechtstreeks in verband gebracht met de omvang en de aard van het bedrijf (Ribbens *et al.*, 2009).

Ten derde, indien AVP een varkensbedrijf zou treffen (zelfs rekening houdend met de meest optimistische veronderstellingen van vroege diagnose en onmiddellijke melding), in het bijzonder in gebieden met een hoge dichtheid van de varkenspopulatie waar er potentieel veel meer contacten zijn, dan zou de versoepeling van de maatregelen zelfs nefaste gevolgen kunnen hebben voor de verspreiding van de ziekte. De ziekte zou dan met name moeilijker in te dammen zijn en er zou een beroep moeten worden gedaan op meer medewerkers. Dit zou zelfs het geval zijn wanneer we uitgaan van de meest optimistische hypothese van een vroegtijdige diagnose en een onmiddellijke melding.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt dit type versoepeling dus niet aan gezien de huidige epidemiologische context. Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de maatregel betreffende de versoepeling van de voorwaarden voor het vervoer van varkens van die aard is dat het risico op meerdere verschillende geografische introducties toeneemt indien varkens tijdens verzamelingen in contact komen met varkens die kunnen besmet zijn door AVP. Deze versoepeling is voor het Wetenschappelijk Comité derhalve niet opportuun. Daarentegen is het Comité van oordeel dat het gebruik van verzamelcentra (erkende klasse 2 verzamelcentra) alvorens varkens rechtstreeks naar het slachthuis te voeren het risico op verspreiden van AVP niet doet toenemen, op voorwaarde dat alle varkens die op eenzelfde vervoersmiddel worden geladen als enige bestemming hetzelfde verzamelcentrum hebben en dat de laadplaats van de varkens zo georganiseerd is dat elk type contact met de op het bedrijf resterende varkens wordt vermeden.

6. Conclusies

Het Wetenschappelijk Comité erkent dat de voorgestelde wijzigingen betreffende het KB van 18 juni 2014 houdende maatregelen ter voorkoming van aangifteplichtige varkensziekten een noodzakelijk antwoord vormen op de evolutie van de epidemiologische situatie van AVP in de Belgische wilde fauna. Dit moet echter worden versterkt of iets meer verduidelijkt worden m.b.t. een aantal cruciale punten.

Verschillende voorgestelde preventieve maatregelen (zoals de duurtijd van 72u) hebben weinig wetenschappelijke basis, zijn slechts beperkt doeltreffend of verhogen zelfs het risico op contaminatie indien ze verkeerd worden aangewend (vb. voetbaden). Voor het Wetenschappelijk Comité zijn de voornaamste externe bioveiligheidsmaatregelen bedoeld om het risico op de introductie van epidemische ziekten te verlagen:

- het wassen van de handen van iedere persoon (exploitant, dierenarts, andere occasionele bezoeker) die het bedrijf binnenkomt;
- het reinigen en ontsmetten van alle materiaal (laarzen, gereedschap, enz.) dat het bedrijf binnenkomt;
- het gebruik van kledij en laarzen (deze moeten noodzakelijkerwijs gereinigd en daarna ontsmet worden) of overschoen afgeleverd door het bedrijf.
- het verbod op introductie van elk object op een varkensbedrijf dat werd gebruikt op een ander bedrijf of in een risicozone en dat niet kon worden gereinigd en gedesinfecteerd (palet, transpalet, afvoerleidingen van mest, voederleidingen gebruikt door voederleverancier, enz.);
- de aandacht voor de herkomst van diervoeders, drinkwater of strooisel voor dieren.

Het Wetenschappelijk Comité vestigt de aandacht op het feit dat sommige bedrijven bijzonder risicovol zullen blijven voor de introductie van epidemische ziekten, ondanks dit koninklijk besluit, meer bepaald:

- de kinderboerderijen omwille van het veelvuldige contact dat in deze bedrijven plaatsvindt met personen die niet vertrouwd zijn met bioveiligheid noch met de uitdagingen van epidemische varkensziekten;
- de openluchtbedrijven en bedrijven waar de varkens toegang hebben tot een buitenbeloop omdat dit soort bedrijven bijzonder risicovol is voor rechtstreekse contacten met wilde everzwijnen;
- de niet-commerciële bedrijven, omdat zij afwijkingen verkrijgen m.b.t. de minimaal in te stellen infrastructuur inzake bioveiligheid.

Het Wetenschappelijk Comité dringt aan op een aantal minimale kwalitatieve elementen voor het “model van risicobeoordeling” (het Wetenschappelijk Comité verkiest de term “model van beoordeling van de bioveiligheid”), waarvan sprake in het KB.

De totale ruimingsmaatregel in varkensbedrijven in het initieel besmette gebied heeft het mogelijk gemaakt om het risico m.b.t. de introductie van het AVP-virus in varkensbedrijven te beperken. Niettegenstaande deze maatregel, is het Wetenschappelijk Comité van mening dat het een proportionele maatregel is om ruiming of herbevolking voorwaardelijk te maken in functie van het resultaat van de bioveiligheidsbeoordeling van een landbouwbedrijf in een risicogebied voor AVP in het scenario van een geografische verspreiding van AVP bij wilde dieren of de aanwezigheid van de ziekte in endemische toestand.

Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de maatregel betreffende de versoepeling van de voorwaarden voor het vervoer van varkens tot gevolg hebben dat het risico op meerdere verschillende geografische introducties van AVP toeneemt wanneer verzamelde varkens in contact worden gebracht met een van hun soortgenoten die mogelijk besmet is met AVP. Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat de maatregel betreffende de versoepeling van de voorwaarden voor het vervoer van varkens van die aard is dat het risico op meerdere verschillende geografische introducties toeneemt indien varkens tijdens verzamelingen in contact komen met varkens die kunnen besmet zijn door AVP. Deze versoepeling is voor het Wetenschappelijk Comité derhalve niet opportuun. Daarentegen is het Comité van oordeel dat het gebruik van verzamelcentra (erkende klasse 2 verzamelcentra) alvorens varkens rechtstreeks naar het slachthuis te voeren het risico op verspreiding van AVP niet doet toenemen, op voorwaarde dat alle varkens die op eenzelfde vervoersmiddel worden geladen als enige bestemming hetzelfde verzamelcentrum hebben en dat de laadplaats van de varkens zo georganiseerd is dat elk type contact met de op het bedrijf resterende varkens wordt vermeden.

7. Aanbevelingen

Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan om het formulier dat gebruikt zal worden om de bioveiligheidsniveaus van bedrijven te bepalen, het voorwerp te laten uitmaken van een advies van het Wetenschappelijk Comité, meer bepaald wat betreft de vereiste minimumniveaus voor de aspecten van externe bioveiligheid.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan dat in deze formulieren minstens de volgende items worden voorzien die voornamelijk betrekking hebben op externe bioveiligheid in het kader van maatregelen ter preventie van de introductie van pathogenen:

- naleving van de structurele maatregelen;
- het wassen van de handen en de reiniging en ontsmetting van het materiaal en de kledij van het personeel en de bezoekers
- controle- en preventiemaatregelen tegen insecten, vogels en knaagdieren;
- preventieve maatregelen tegen het gevaar dat wilde varkens vormen. Deze maatregelen moeten zowel worden geëvalueerd in de context van rechtstreekse overdracht als via onrechtstreekse overdracht, bijvoorbeeld via de oorsprong van het voeder, stro en zaagsel, de rol van mechanische vectoren die de mens, zijn huisdieren of ieder binnengebracht materiaal of product kunnen spelen, de oorsprong en de kwaliteit van het drinkwater, het type afsluitingen, het voorkomen van de toegang van everzwijnen tot silo's en kuilvoeder;
- de gezondheidsstatus van nieuw binnengebrachte dieren;
- het vervoer van de dieren en de omstandigheden van hun binnenkomst in het bedrijf (quarantaine, indien er mogelijk rechtstreeks contact is met dieren die eerder werden gehouden);
- de oorsprong en de gezondheidsstatus van producten die bestemd zijn voor voortplanting (sperma, eicellen, embryo's);
- de oorsprong en de kwaliteit van het diervoeder (dit mag in geen geval komen uit een gebied waar een epidemische ziekte in omloop is die wordt verspreid door everzwijnen en wordt veroorzaakt door een pathogeen agens dat resistent is in het milieu) en de drinkbronnen voor de dieren.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt een specifieke opleiding aan met betrekking tot bioveiligheid, alsook met betrekking tot het gebruik van het model formulier voor bedrijfsdierenartsen. Het SciCom beveelt ook aan om omzendbrieven op te stellen om

veehouders en bedrijfsdierenartsen te helpen bij de voorbereiding van actieplannen (wat begrepen moet worden als de maatregelen die de veehouder moet instellen om zijn bioveiligheid te verbeteren). Het SciCom beveelt verder ook aan om van bioveiligheid een thema te maken dat een integraal deel uitmaakt van de opleiding van de veehouders en de andere operatoren in de keten (bijvoorbeeld veehandelaars).

Het Wetenschappelijk Comité beveelt aan om het minimale bioveiligheidsniveau dat wordt gebruikt om te beslissen of een bedrijf al dan niet moeten worden geruimd en/of mag worden herbevolkt op een wetenschappelijke manier te bepalen.

Voor het Wetenschappelijk Comité,
De Voorzitter,

Prof. Dr. E. Thiry (Get.)
Brussel, 29/04/2019

Referenties

- Anses (2019a).** Avis de l'Anses du 20 décembre 2018 (Saisine 2018-SA-0251) relatif à une demande d'évaluation du risque lié au dépeuplement d'élevages porcins, opérations mises en œuvre en cas de foyers de PPA en élevage.
- Anses (2019b).** Avis de l'Anses du 18 janvier 2019 (Saisine n° 2019-SA-0004) relatif à la réévaluation des mesures de prévention et de gestion mises en place afin de prévenir et maîtriser le risque de diffusion de la PPA vers le territoire national.
- Filippitzi, M. E., Brinch Kruse, A., Postma, M., Sarrazin, S., Maes, D., Alban, L., Nielsen, L.R., Dewulf, J. (2018)** Review of transmission routes of 24 infectious diseases preventable by biosecurity measures and comparison of the implementation of these measures in pig herds in six European countries. *Transboundary and Emerging Diseases (Early View) Transbound Emerg Dis.* **65**, 381-398.
- Garigliany, M, Desmecht, D, Tignon, M, Cassart, D, Lesenfant, C, Paternostre, J, Volpe, R, Cay, AB, van den Berg, T, Linden, A. (2019)** Phylogeographic Analysis of African Swine Fever Virus, Western Europe. *Emerg Infect Dis.* **25**, 184-186.
- Jurado, C, Martínez-Avilés, M, De La Torre, A, Štukelj, M, de Carvalho Ferreira, HC, Cerioli, M, Sánchez-Vizcaíno, JM, Bellini, S. (2018)** Relevant Measures to Prevent the Spread of African Swine Fever in the European Union Domestic Pig Sector. *Front Vet Sci.* **5**, 77.
- Linden, A, Licoppe, A, Volpe, R, Paternostre, J, Lesenfants, C, Cassart, D, Garigliany, M, Tignon, M, van den Berg, T, Desmecht, D, Cay, AB. (2019)** Summer 2018: African swine fever virus hits north-western Europe. *Transbound Emerg Dis.* **66**,54-55.
- Niederwerder, M.C., Stoian, A.M.M., Rowland, R.R.R., Dritz, S.S., Petrovan, V., Constance, L.A., Gebhardt, J.T., Olcha, M., Jones, C.K., Woodworth, J.C., Fang, Y., Liang, J., Hefley, T.J. (2019).** Infectious Dose of African Swine Fever Virus When Consumed Naturally in Liquid or Feed. *Emerg Infect Dis.* **25**, 891-897.
- Ribbens, S., Dewulf, J., Koenen, F., Mintiens, K., de Kruif, A., Maes, D. (2009)** Type and frequency of contacts between Belgian pig herds. *Prev Vet Med.*, **88**(1), 57-66.
- Saegerman C. (2018).** Découverte inattendue de la peste porcine africaine en Belgique. *Épidémiol. et santé anim.* **73**, 147-164.
- SciCom (2014).** Sneladvies van het SciCom van 21/03/2014. Risico's op introductie van Afrikaanse varkenspest in België (dossier SciCom 2014/14). Online beschikbaar : http://www.afsca.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/2014/ documents/SNELADVIES 08-2014_NL_DOSSIER2014-14.pdf
- SciCom (2018).** Sneladvies 16-2018 van het Wetenschappelijk Comtié. Risico op verspreiding van het Afrikaanse varkenspestvirus in de wilde fauna en op introductie en verspreiding in de Belgische varkensbedrijven. Online beschikbaar : http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/2018/ documents/Sneladvies16-2018_SciCom2018-15_AVP.pdf
- Simons, X., Roelandt, S., Beerens, T., Welby, S. (2017)** Swine movements in Belgium: description, network analysis and implications in disease spread and control ERASURV Veterinary and Agrochemical Research Center. Scientific report.
- Toma, B. (2017)** L'irrésistible progression de la peste porcine africaine dans l'Est de l'Europe. *Epidémiol. et santé anim.* **72**, 159-161.

Voorstelling van het Wetenschappelijk Comité van het FAVV

Het Wetenschappelijk Comité is een adviesorgaan ingesteld bij het Belgisch Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) dat onafhankelijk wetenschappelijk advies verschaft met betrekking tot risicobeoordeling en risicobeheer in de voedselketen en dit op vraag van de gedelegeerd bestuurder van het FAVV, de Minister die bevoegd is voor de voedselveiligheid of op eigen initiatief. Het Wetenschappelijk Comité wordt administratief en wetenschappelijk ondersteund door de Stafdirectie voor Risicobeoordeling van het Agentschap.

Het Wetenschappelijk Comité bestaat uit 22 leden die benoemd zijn bij koninklijk besluit op basis van hun wetenschappelijke expertise in domeinen die te maken hebben met de veiligheid van de voedselketen. Het Wetenschappelijk Comité kan bij de voorbereiding van een advies beroep doen op externe deskundigen die geen lid zijn van het Wetenschappelijk Comité. Net als de leden van het Wetenschappelijk Comité dienen zij in staat te zijn om onafhankelijk en onpartijdig te kunnen werken. Om de onafhankelijkheid van de adviezen te waarborgen worden potentiële belangenconflicten transparant beheerd.

De adviezen zijn gebaseerd op een wetenschappelijke beoordeling van de vraagstelling. Zij vertolken het standpunt van het Wetenschappelijk Comité dat in consensus is genomen op basis van risicobeoordeling en de bestaande kennis over het onderwerp.

De adviezen van het Wetenschappelijk Comité kunnen aanbevelingen bevatten voor het controlebeleid van de voedselketen of voor de belanghebbende partijen. De opvolging van de aanbevelingen voor het beleid behoort tot de verantwoordelijkheid van de risicomangers.

Vragen over een advies kunnen gericht worden aan het secretariaat van het Wetenschappelijk Comité: Secretariaat.SciCom@favv.be.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden:

S. Bertrand*, M. Buntinx, A. Clinquart, P. Delahaut, B. De Meulenaer, N. De Regge, S. De Saeger, J. Dewulf, L. De Zutter, M. Eeckhout, A. Geeraerd, L. Herman, P. Hoet, J. Mahillon, C. Saegerman, M.-L. Scippo, P. Spanoghe, N. Speybroeck, E. Thiry, T. van den Berg, F. Verheggen, P. Wattiau**

* lid tot maart 2018

** lid tot juni 2018

Belangenconflict

Er werd een belangenconflict vastgesteld voor J. Dewulf en voor het externe lid M. Laitat (ULiège). Zij namen deel aan de werkzaamheden van de werkgroep als 'gehoorde experten'. J. Dewulf heeft niet deelgenomen aan de validatie van het advies tijdens de plenaire zitting.

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt de Stafdirectie voor Risicobeoordeling, de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies.

Samenstelling van de werkgroep

De werkgroep was samengesteld uit:

Leden van het Wetenschappelijk Comité: C. Saegerman (verslaggever), N. De Regge, E. Thiry, T. Van den Berg

Externe expert: D. Maes (UGent)

Gehoorde experts: J. Dewulf (UGent, SciCom), M. Laitat (ULiège)

Dossierbeheerders: A. Mauroy, P. Depoorter

De activiteiten van de werkgroep werden opgevolgd door de volgende leden van de administratie (als waarnemers): J. Hooyberghs (FAVV), L. Praet (FAVV)

Wettelijk kader

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 9 juni 2011.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.